

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๘๙
วันอังคารที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๘
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ	ประธานกรรมการ
๒. นายมานิจ สุขสมจิตร	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๓. ศาสตราจารย์สุจิต บุญบงการ	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๔. รองศาสตราจารย์นริวรรณ จินตกานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สี่
๕. นายปรีชา วัชรภักย์	รองประธานกรรมการ คนที่ห้า
๖. นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์	รองประธานกรรมการ คนที่หก
๗. ศาสตราจารย์พิเศษประสพสุข บุญเดช	ประธานที่ปรึกษากรรมการ
๘. นายจรูญ อินทจาร	รองประธานที่ปรึกษากรรมการ
๙. พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	ที่ปรึกษากรรมการและโฆษกกรรมการ
๑๐. พลโท นาวิณ ดำริกาญจน์	โฆษกกรรมการ
๑๑. นายปกรณ์ ปรียากร	โฆษกกรรมการ
๑๒. นางสาวสุภัทรา นาคะผิว	โฆษกกรรมการ
๑๓. นายกฤต ไกรจิตติ	กรรมการ
๑๔. นายจุมพล สุขมัน	กรรมการ
๑๕. นายเจษฎ์ โทณะวณิก	กรรมการ
๑๖. นายเชิดชัย วงศ์เสรี	กรรมการ
๑๗. นายกอบศักดิ์ ภูตระกูล	กรรมการ
๑๘. พลโท นคร สุขประเสริฐ	กรรมการ
๑๙. ศาสตราจารย์นครินทร์ เมฆไตรรัตน์	กรรมการ
๒๐. ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ	กรรมการ
๒๑. นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์	กรรมการ
๒๒. นายประชา เตรรัตน์	กรรมการ
๒๓. นายไพบุลย์ นิตตะวัน	กรรมการ
๒๔. นายมีชัย วีระไวทยะ	กรรมการ

๒๕. นายวิชัย ทิตตภักดิ์	กรรมการ
๒๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลากเจริญทรัพย์	กรรมการ
๒๗. นางสาวสมสุข บุญญาบัญชา	กรรมการ
๒๘. นางกาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์	เลขานุการกรรมการ

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. ศาสตราจารย์กระแส ชนะวงศ์	(ลาการประชุม)
๒. นายคำนูน สิทธิสมาน	(ไปปฏิบัติราชการของคณะกรรมการ)
๓. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย	(ลาการประชุม)
๔. ศาสตราจารย์จรัส สุวรรณมาลา	(ไปปฏิบัติราชการของคณะกรรมการ)
๕. นางถวิลวดี บุรีกุล	(ไปปฏิบัติราชการของคณะกรรมการ)
๖. พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ	(ลาการประชุม)
๗. ศาสตราจารย์พิเศษเอนก เหล่าธรรมทัศน์	(ไปปฏิบัติราชการของคณะกรรมการ)
๘. นายดิศทัต โทตระกิตย์	(ลาการประชุม)

ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการ คือ

ว่าที่เรือตรี ยุทธนา สำเภางเงิน

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง
สำนักกรรมการ ๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ ๘๙

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สำนักกฎหมาย

๑. นายวิรัตน์ เนยสูงเนิน	นิติกรชำนาญการพิเศษ
๒. นายธนวัฒน์ มาศเกษม	นิติกรชำนาญการพิเศษ
๓. นายภูนิพิชญ์ ยาสีหิ	วิทยากรชำนาญการพิเศษ

ผู้ติดตามกรรมการ

๑. นายศิริรัช ศิริชุมแสง	ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ
๒. นายชานนทร์ บุญรัชกุล	ผู้ติดตาม นางกาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์
๓. นายราเชนทร์ เหลืองอ่อน	ผู้ติดตาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลากเจริญทรัพย์
๔. นางสาวอรอุมา วรแสน	ผู้ติดตาม นายประชา เตรรัตน์
๕. นางสาวพัชรียา ก้อนแพง	ผู้ติดตาม รองศาสตราจารย์นริวรรณ จินตกานนท์

๖. นางสาวชัชชรีย์ จิตติพงศ์	ผู้ติดตาม นางสาวสุภัทรา นาคะผิว
๗. นายธนกร วัจจวน	ผู้ติดตาม นางสาวสุภัทรา นาคะผิว
๘. นายจรัญ ยุพจันทร์	ผู้ติดตาม นายมีชัย วีระไวทยะ
๙. นางสาวโรชนี ศิริวัฒนา	ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บรรเจ็ด สิงคะเนติ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว นายมานิจ สุขสมจิตร รองประธานกรรมการ คนที่สอง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม ได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

ที่ประชุมมีมติรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๘๘ วันอาทิตย์ที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๘ โดยไม่มีการแก้ไข

ระเบียบวาระที่ ๓ พิจารณาสรุปภาพรวมเกี่ยวกับประเด็นการอภิปรายของสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติต่อ

ร่างรัฐธรรมนูญ ระหว่างวันที่ ๒๐ - ๒๖ เมษายน ๒๕๕๘

นายมานิจ สุขสมจิตร รองประธานกรรมการ คนที่สอง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม กล่าวขอบคุณกรรมการทุกท่านที่เข้าร่วมประชุมชี้แจงและตอบข้อซักถามการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญของสภาปฏิรูปแห่งชาติระหว่างวันจันทร์ที่ ๒๐ ถึงวันอาทิตย์ที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๘

ส่วนเอกสารที่จะแจกในเวทีเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญแก่ประชาชนในต่างจังหวัด เน้นย้ำว่าควรทำความเข้าใจกับประชาชนว่า ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นร่างแรก มิฉะนั้น อาจเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนว่าเป็นร่างรัฐธรรมนูญฉบับสมบูรณ์ นอกจากนี้ มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจัดทำตราประทับคำว่า “ร่างรัฐธรรมนูญร่างแรก” ประทับลงในเอกสารที่จะแจกให้แก่ประชาชน โดยเอกสารที่จะแจกนอกจากร่างรัฐธรรมนูญ ยังรวมถึงเอกสารที่เป็น PowerPoint ของประธานกรรมการ สรุปสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญของนางฉวีลวดี บุรีกุล กรรมการ และ infographic ของนายบัณฑูร เศรษฐศิโรตม์ กรรมการ ซึ่งฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการได้ทำการสำรวจรายชื่อกรรมการที่จะร่วมเดินทางไปเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญในต่างจังหวัดเรียบร้อยแล้ว โดยการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าว นายประชา เตรรัตน์ กรรมการ และนางฉวีลวดี บุรีกุล กรรมการ เป็นผู้ดำเนินการ

หลังจากนั้น ที่ประชุมมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประชุมชี้แจงและตอบข้อซักถามการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญของสภาปฏิรูปแห่งชาติที่ผ่านมา โดยมีกรรมาธิการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- การอภิปรายร่างรัฐธรรมนูญในภาพรวมเป็นไปด้วยดี แต่มีบางประเด็นที่ต้องการมีการแก้ไข เช่น สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและคณะกรรมการยุทธศาสตร์การปฏิรูปแห่งชาติ เนื่องจากยังมีบทบาทหน้าที่ซ้ำซ้อนกัน ประเด็นที่มาของสมาชิกวุฒิสภาเกี่ยวกับคณะกรรมการกลั่นกรองบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิและคุณธรรมในแต่ละจังหวัด ประเด็นสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติเรื่องหลักเกณฑ์การคัดเลือกกว่าเป็นอย่างไร ประเด็นสมัชชาพลเมืองและสภาตรวจสอบภาคพลเมืองควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจนไม่ให้ซ้ำซ้อนกัน ดังนั้น การแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญในประเด็นดังกล่าวจะทำให้ร่างรัฐธรรมนูญเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) ๒๕๕๗ มีหลักการสำคัญข้อหนึ่งในการร่างรัฐธรรมนูญคือ การแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในส่วนราชการและการเมือง รัฐธรรมนูญในอดีตที่ผ่านมามีมาตรการตรวจสอบกระบวนการทุจริตประพฤติมิชอบ และมีองค์กรอิสระต่างๆ จำนวนมาก แต่ประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาทุจริตทำได้น้อย ดังนั้น ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงต้องการให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริต ทั้งนี้ หากประชาชนพบเห็นการทุจริตประพฤติมิชอบ สามารถแจ้งให้สภาตรวจสอบภาคพลเมืองระดับจังหวัดดำเนินการตรวจสอบได้ ซึ่งการตรวจสอบการทุจริตโดยประชาชนถือเป็นกลไกการแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบที่มีประสิทธิภาพ

- สมัชชาพลเมืองทำงานในเชิงบวกโดยเน้นการทำงานด้านการพัฒนาและการปฏิรูป แต่ต้องปรับความสัมพันธ์ในกระบวนการทำงานใหม่จากความสัมพันธ์แนวตั้งเป็นความสัมพันธ์แนวราบ ซึ่งก่อให้เกิดกระบวนการที่เปิดเผยและโปร่งใสตามมา โดยที่สมัชชาพลเมืองไม่จำเป็นต้องแสดงบทบาทว่าเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการเฝ้าระวังตรวจสอบ เนื่องจากจะทำให้องค์กรท้องถิ่นเกิดความระแวงและไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการ และจากความสัมพันธ์ในแนวราบดังกล่าว ทำให้การตรวจสอบการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยภาคประชาชนได้ผลดียิ่งขึ้น

- ตั้งข้อสังเกตว่า มีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับคำว่า “สมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ” กับคำว่า “สมัชชาพลเมือง” โดยหลายฝ่ายเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าเป็นการตั้งองค์กรขึ้นใหม่ ซึ่งความจริงมีการตั้งสมัชชาในบางเรื่องแล้ว เช่น สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งการตั้งสมัชชาไม่จำเป็นต้องมีการตั้งองค์กรถาวรแต่อย่างใด

- ควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญเรื่องคณะกรรมการกลั่นกรองผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยตรงและระบบ open list สำหรับประเด็นการอภิปรายของสภาปฏิรูปแห่งชาติมีเรื่องที่คณะกรรมการต้องชี้แจงทำความเข้าใจกับสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติบางท่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

- หนังสือเกี่ยวกับเรื่องพลเมือง ๒ เล่ม ของสถาบันพระปกเกล้า กรรมาธิการควรศึกษาทำความเข้าใจหนังสือดังกล่าว จะทำให้เข้าใจเรื่องพลเมืองดียิ่งขึ้น

- ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญร่างแรกของสภาปฏิรูปแห่งชาติ คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอภาพรวมของร่างรัฐธรรมนูญได้ดี โดยเฉพาะการเน้นเรื่องให้พลเมืองเป็นใหญ่รวมทั้งการปฏิรูปด้านต่างๆ ซึ่งเป็นการเปิดมุมมองใหม่ของร่างรัฐธรรมนูญที่แตกต่างจากการอภิปรายร่างรัฐธรรมนูญในอดีตซึ่งส่วนใหญ่จะให้น้ำหนักกับเรื่องการเมืองมากกว่า อย่างไรก็ตาม ยังมีบางประเด็นที่ยังไม่ชัดเจนคือเรื่ององค์กรท้องถิ่นที่ยังมีความขัดแย้งในตัวเองว่าเป็นองค์กรท้องถิ่นแบบมีอำนาจบริหารพื้นที่เบ็ดเสร็จหรือองค์กรท้องถิ่นของประชาชนซึ่งเป็นองค์กรท้องถิ่นในลักษณะเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น เนื่องจากปัจจุบันยังมีปัญหาในเรื่องกลไกการจัดความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรบริหารท้องถิ่นกับภาคประชาชนหรือภาคพลเมือง สำหรับเรื่องรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี คณะกรรมาธิการควรยึดแนวคิดที่สร้างการเมืองให้สมดุลเป็นหลักและเปิดพื้นที่ให้กับความหลากหลายของกลุ่มต่างๆ และภาคประชาชนที่จะสร้างแนวคิดใหม่ของการพัฒนา

- ตั้งข้อสังเกตว่า ร่างรัฐธรรมนูญถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากจากประธานกรรมาธิการปฏิรูปการเมืองและประธานกรรมาธิการปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม รวมถึงนักเลือกตั้งอีกจำนวนหนึ่ง โดยเฉพาะการโจมตีในประเด็นการแย่งอำนาจตัดสินใจจากประชาชน และการบิดเบือนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อ เป็นต้น

ประธานกรรมาธิการหารือที่ประชุมเกี่ยวกับการจัดทำกฎหมายจำเป็นอื่น ซึ่งคณะกรรมาธิการยกร่างฯ จะเป็นผู้รับผิดชอบจำนวน ๑๔ ฉบับ ส่วนกฎหมายอื่นที่ต้องจัดทำขึ้นใหม่หรือแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับการปฏิรูปประเทศ ได้ขอให้นายอภิศักดิ์ ฤทธิกุล นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรดม กรรมาธิการและฝ่ายเลขานุการคณะกรรมาธิการดำเนินการรวบรวมกฎหมายจำเป็นอื่น แต่จากการตรวจสอบปรากฏว่าบางฉบับชื่อไม่ตรงกันและซ้ำกัน ดังนั้น ขอให้ตรวจสอบให้เป็นแนวทางเดียวกัน รวมทั้งขอให้ตรวจสอบกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญซึ่งคณะกรรมาธิการยกร่างฯ รับผิดชอบ และรายชื่อกฎหมายจำเป็นอื่นที่คณะกรรมาธิการยกร่างฯ ได้เคยรวบรวมไว้กับข้อมูลที่นายอภิศักดิ์ ฤทธิกุล นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรดม กรรมาธิการ และฝ่ายเลขานุการคณะกรรมาธิการรวบรวมให้เป็นข้อมูลเดียวกัน เพื่อนำกราบเรียนประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อพิจารณาซึ่งมีสองแนวทาง

แนวทางที่หนึ่ง กรณีที่ สปช. จะเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการยกร่างกฎหมายจำเป็นอื่น คณะกรรมาธิการยกร่างฯ ไม่ขัดข้องและยินดีเข้าไปมีส่วนร่วมในการยกร่างกฎหมายดังกล่าว

แนวทางที่สอง กรณีที่ สปช. เห็นว่าควรให้คณะกรรมาธิการยกร่างฯ ดำเนินการ คณะกรรมาธิการยกร่างฯ พร้อมทั้งจะตั้งคณะอนุกรรมาธิการโดยแต่งตั้งสมาชิก สปช. เข้ามาเป็นอนุกรรมาธิการเพื่อพิจารณากฎหมายดังกล่าวด้วย

อย่างไรก็ตาม ข้อแตกต่างของกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายจำเป็นอื่น กรณีเป็นร่างกฎหมายที่เสนอโดยคณะกรรมาธิการยกร่างฯ แม้เป็นร่างกฎหมายเกี่ยวกับทางการเงินไม่ต้องมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี แต่สัดส่วนกรรมาธิการจากคณะกรรมาธิการยกร่างฯ จะได้เพียงสองคน ซึ่งแตกต่างกับการพิจารณาโดยคณะกรรมาธิการของ สปช. จะมีสัดส่วนของคณะกรรมาธิการยกร่างฯ จำนวนหนึ่งในสาม

แต่ถ้าเป็นร่างกฎหมายเกี่ยวกับการเงินต้องมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี ซึ่งกระบวนการขั้นตอนต้องใช้เวลาในการดำเนินการ

อนึ่ง โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ได้จัดสัมมนาเรื่องภาษียาสูบโดยเชิญนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเข้าร่วมสัมมนา ซึ่งผู้อำนวยการยาสูบได้เชิญประธานกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญบรรยายเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญ โดยได้อธิบายเรื่องร่างรัฐธรรมนูญกับการปกครองท้องถิ่น ซึ่งได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากผู้เข้าร่วมสัมมนาซึ่งถือเป็นการสร้างเครือข่ายของคณะกรรมการยกร่างฯ ส่วนในช่วงบ่ายได้ตอบรับคำเชิญของนายเกรียงไกร ภูมิเหล่าแจ้ง ซึ่งได้กราบเรียนเชิญประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติบรรยายเรื่องแนวทางการปฏิรูปประเทศ และได้เชิญประธานกรรมการยกร่างฯ บรรยายในเรื่องร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้นำเสนอประเด็นเรื่องพลเมืองเป็นใหญ่ ประเด็นที่ผู้เข้าร่วมสัมมนาให้ความสนใจร่างรัฐธรรมนูญ ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การตั้งสมาชิกพลเมืองมีลักษณะเป็นการตั้งองค์กรขึ้นใหม่หรือไม่ ซึ่งประเด็นดังกล่าว นางสาวสมสุข บุญญะบัญชา กรรมการ ได้อธิบายแสดงความเห็นไว้เป็นอย่างดีว่า กรณีสมาชิกพลเมืองไม่ได้เป็นการตั้งองค์กรขึ้นใหม่แต่เป็นการสร้างเครือข่าย

ประเด็นที่สอง การแต่งตั้งข้าราชการท้องถิ่นโดยข้าราชการท้องถิ่นกันเอง ซึ่งอาจมีปัญหาในทางปฏิบัติ

ประเด็นที่สาม หลักการในเรื่องการจัดตั้งสมาชิกพลเมืองในรัฐธรรมนูญ ซึ่งหลักการดังกล่าวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนแนวคิดของคณะกรรมการยกร่างฯ เนื่องจากร่างรัฐธรรมนูญได้เพิ่มหลักการกระจายอำนาจการบริหารท้องถิ่นมากกว่ารัฐธรรมนูญในอดีต ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและสามารถทำงานได้มากขึ้น

นอกจากนั้น ได้นำเสนอประเด็นเรื่องวิธีการตรวจเงินแผ่นดินของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) โดยเห็นควรให้ใช้รัฐธรรมนูญและกฎหมายเป็นหลักไม่ใช่อ้างอิงแต่ระเบียบในการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งปัจจุบันประสบปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากการตรวจเงินแผ่นดินของ สตง. ไม่ใช้รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายแต่ใช้ระเบียบในการตรวจเงินแผ่นดิน กรณีที่กฎหมายระบุว่าสามารถทำได้แต่ถ้าไม่มีระเบียบรองรับ สตง. จะเรียกเงินคืนทุกกรณี ซึ่งประเด็นดังกล่าวผู้เข้าร่วมสัมมนาได้เห็นด้วยอย่างยิ่งในการกำหนดในรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ควรพิจารณาระบุหลักการไว้ในรัฐธรรมนูญว่าการตรวจเงินแผ่นดินต้องทำตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

ส่วนประเด็นที่สมาคมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสนใจคือ จะยุบองค์การบริหารส่วนตำบลหรือไม่ ซึ่งในประเด็นดังกล่าวร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้ระบุให้ยุบ แต่ควรพิจารณาปรับปรุงขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเหมาะสมมากขึ้นกว่ารูปแบบที่กำหนดในปัจจุบัน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งมีประชากรเพียง ๑๐ ครัวเรือน ซึ่งไม่เหมาะสมที่จะตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น นอกจากนี้ ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนภูมิภาค เนื่องจากปัจจุบันประสบปัญหาไม่มีความชัดเจนในการทำหน้าที่ว่าควรเป็นหน่วยประสานไม่ใช่หน่วยปฏิบัติ ซึ่งประเด็นดังกล่าวสมาชิก สปช. ยังไม่มีความเข้าใจจึงต้องอธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจ แต่ถ้าหลักการที่กำหนดในร่างรัฐธรรมนูญไม่สามารถปฏิบัติได้ คณะกรรมการยกร่างฯ ควรพิจารณาทบทวน แต่ถ้ากรณีที่สามารถปฏิบัติได้และหลายฝ่าย

ให้การยอมรับต้องประสานสำนักงาน ก.พ. เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากปัจจุบันหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่อ้างว่าเป็นหน่วยวิชาการแต่ในความเป็นจริงส่วนใหญ่เป็นหน่วยปฏิบัติการทั้งสิ้น

กรรมวิธีการแสดงความเห็น ดังนี้

- ก่อนปี ๒๕๕๐ สำนักงาน ก.พ. เป็นผู้รับผิดชอบในการกำหนดว่า ศูนย์ต่างๆ ที่ประจำในต่างจังหวัดเป็นหน่วยวิชาการ ส่วนเขตพื้นที่มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบ แต่ภายหลังปี ๒๕๕๐ สำนักงาน ก.พ.ร. เป็นผู้รับผิดชอบซึ่งได้มีการขยายขอบเขตของหน่วยงานมากขึ้น เช่น ส่วนราชการสังกัดกระทรวงการคลังที่ประจำต่างจังหวัดเป็นหน่วยปฏิบัติทั้งสิ้น ไม่ขึ้นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นต้น ดังนั้นประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นสำคัญที่ควรดำเนินการแก้ไข

- ตั้งข้อสังเกตกรณีมีสื่อมวลชนได้นำเสนอประเด็นว่าร่างรัฐธรรมนูญไม่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งประเด็นดังกล่าวเห็นว่าในหลักวิชาการการอธิบายเรื่องประชาธิปไตยซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายมิติ เช่น ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ประชาธิปไตยแบบตัวแทน ประชาธิปไตยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เป็นต้น ซึ่งผู้ไม่เห็นด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญได้หยิบยกประเด็นขึ้นอ้างว่าร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการยกร่างฯ ไม่เป็นประชาธิปไตย ดังนั้น การอธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจต่อประชาชน คณะกรรมการยกร่างฯ ควรมีข้อมูลประกอบการอธิบายที่ทำให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลว่า ตามหลักวิชาการ รัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยที่ประเทศต่างๆ ทั่วโลกให้การยอมรับมีอย่างไรบ้าง และมีมิติใดที่คณะกรรมการยกร่างฯ ได้นำหลักประชาธิปไตยบัญญัติหลักการไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ เพื่ออธิบายได้ว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่มีความเป็นประชาธิปไตยตามหลักสากลโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชน

- กรณีที่มีผู้ไม่เห็นด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญได้นำประเด็นขึ้นอ้างว่าร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการยกร่างฯ ไม่เป็นประชาธิปไตยนั้น ในมุมมองของผู้ไม่เห็นด้วยอาจเห็นว่าในร่างรัฐธรรมนูญกำหนดหลักการที่ไม่เป็นประชาธิปไตย เช่น ประเด็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนทั้งหมด หรือนายกรัฐมนตรีซึ่งไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการยกร่างฯ สามารถอธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจต่อประชาชนโดยนำเสนอบางประเด็นขึ้นสนับสนุน เช่น การขยายสิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมากขึ้นกว่ารัฐธรรมนูญในอดีต เป็นต้น

- คณะกรรมการยกร่างฯ ควรอธิบายในเรื่องความซ้ำซ้อนของหน่วยงานที่เกิดขึ้นใหม่ตามร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งประชาชนยังขาดความเชื่อมั่นในบทบาทการทำหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ว่าจะสามารถดำเนินกิจการตามบทบาทอำนาจหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ รวมทั้งกระบวนการสรรหาบุคคลจะมีวิธีการอย่างไร สามารถปลอดจากการถูกแทรกแซงทางการเมืองจากกลุ่มการเมืองได้หรือไม่ ซึ่งหากประเด็นดังกล่าวไม่มีความชัดเจนอาจกระทบต่อหลักการและเจตนารมณ์ที่กำหนดในร่างรัฐธรรมนูญ

- ในการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนเกี่ยวกับประเด็นองค์กรที่จะเกิดขึ้นใหม่ตามร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งคณะกรรมการยกร่างฯ ได้กำหนดหลักการให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๕ โดยเป็นองค์กรที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูปประเทศที่จำเป็นต้องกำหนดในร่างรัฐธรรมนูญ

อนึ่ง นายนาถ ดวงวิชัย ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการธิการ แจ้งต่อที่ประชุมว่า ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ประสานมายังฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการว่าสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาได้จัดผังรายการโดยจัดสรรเวลาการออกอากาศในส่วนของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ดังนี้

- รายการ “มองรัฐสภา” ออกอากาศทางโทรทัศน์รัฐสภา ระหว่างเวลา ๐๙.๐๕ – ๐๙.๕๕ นาฬิกา ซึ่งในช่วงท้ายรายการจะนำคำสัมภาษณ์ของกรรมการที่บันทึกเทปไว้นำไปออกอากาศ โดยสถานีฯ จะดำเนินการบันทึกเทปแรกในวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๙ เพื่อนำไปออกอากาศในวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๘

- รายการ “ทันสถานการณ์” ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียง ตั้งแต่เวลา ๐๗.๓๐ – ๐๘.๐๐ นาฬิกา ซึ่งเป็นรายการสด โดยกรรมการที่แจ้งความประสงค์สามารถให้สัมภาษณ์ได้สองช่องทางคือ ให้สัมภาษณ์ที่สถานีฯ หรือให้สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ก็ได้ โดยใช้เวลาประมาณ ๑๐ – ๑๕ นาที โดยจะเริ่มออกอากาศในวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘

ดังนั้น กรรมการท่านใดมีความประสงค์จะให้สัมภาษณ์ในรายการใดและในวันใดขอให้แจ้งความประสงค์ได้ที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า การให้สัมภาษณ์สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ขอให้นายมานิจ สุขสมจิตร รองประธานกรรมการ คนที่สอง และนายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์ กรรมการจัดทำตารางการให้สัมภาษณ์ โดยแบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็นภาพรวมของร่างรัฐธรรมนูญว่าควรให้สัมภาษณ์จำนวนกี่ตอน จากนั้นเข้าสู่หลักการในแต่ละภาคและหมวดในแต่ละเรื่อง โดยไม่ควรลงรายละเอียดเชิงลึกและไม่ควรอ่านเนื้อหาในร่างมาตรา อธิบายใช้ถ้อยคำสำนวนที่ประชาชนเข้าใจง่ายไม่ควรอธิบายเชิงหลักการในรายละเอียดหรือวิพากษ์วิจารณ์ เช่น ระบบเลือกตั้ง เป็นต้น นอกจากนั้น ให้มีหนังสือเรียนอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์เพื่อขอให้จัดสรรเวลาการออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ให้แก่คณะกรรมการยกร่างฯ ด้วย

ส่วนประเด็นเรื่องแบบสอบถามควรจัดทำภายหลังจากที่ได้จัดเวทีเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ ไม่ควรรีบดำเนินการโดยที่ประชาชนยังไม่มี ความเข้าใจเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นผลเสียมากกว่าผลดีต่อร่างรัฐธรรมนูญ

จากนั้น ประธานกรรมการหารือเกี่ยวกับแผนการดำเนินงานของคณะกรรมการยกร่างฯ ว่าในระหว่างวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๘ ถึงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘ คณะกรรมการยกร่างฯ จะไม่นัดประชุมคณะกรรมการ เพื่อให้ดำเนินงานในสองส่วน ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง กรรมการทุกคนต้องมีส่วนร่วมในเวทีสัมมนาการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญทั้ง ๑๖ เวที และการให้สัมภาษณ์ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา รวมทั้งการอธิบายหลักการของร่างรัฐธรรมนูญต่อกลุ่มต่างๆ

ส่วนที่สอง คณะอนุกรรมการยกร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและคณะอนุกรรมการยกร่างพระราชบัญญัติที่จำเป็นอื่นให้นัดประชุมและดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง

สำหรับระหว่างวันที่ ๑ - ๖ มิถุนายน ๒๕๕๘ คณะกรรมาธิการยกร่างฯ จะเชิญตัวแทนผู้ยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญชี้แจงเหตุผลประกอบคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ ซึ่งมีประเด็นจากสมาชิก สปช. ว่าควรเชิญสมาชิก สปช. ทุกคนที่ลงนามในคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ เข้าร่วมประชุม ดังนั้น ควรให้แต่ละคำขอส่งผู้แทนคำขอละไม่เกิน ๕ คน ส่วนคนอื่นเป็นผู้สังเกตการณ์ ซึ่งในกระบวนการพิจารณาคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ คณะกรรมาธิการยกร่างฯ จะตั้งประเด็นคำถามเหตุผลของการยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ โดยไม่มีการอภิปรายตอบโต้ ซึ่งการชี้แจงในแต่ละคำขอกำหนดให้คำขอละไม่เกิน ๓ ชั่วโมง ซึ่งคาดว่าจะใช้เวลาประมาณ ๔ วัน โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑ - ๔ มิถุนายน ๒๕๕๘ ส่วนความเห็นหรือคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ ของ ครม. และ คสช. นั้นยังไม่ชัดเจนว่าจะมีผู้แทนเข้าร่วมชี้แจงความเห็นหรือคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ หรือไม่

กรรมาธิการแสดงความเห็น ดังนี้

- ในการพิจารณาคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ ควรเชิญผู้แทนพรรคการเมืองต่างๆ เข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอความเห็น แต่ต้องจำกัดเวลาการชี้แจง โดยควรเชิญเฉพาะพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ผ่านมา ส่วนพรรคการเมืองขนาดกลางและขนาดเล็กที่ไม่มีสมาชิกได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ควรเชิญเนื่องจากคณะกรรมาธิการยกร่างฯ มีเวลาจำกัด

- การให้พรรคการเมืองได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการจัดส่งเอกสารให้แก่พรรคการเมืองต่างๆ แล้ว โดยกำหนดระยะเวลาให้เสนอแนะความเห็นการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญตอบกลับมายังคณะกรรมาธิการยกร่างฯ ภายในวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๘ โดยกำหนดวิธีดำเนินการไว้ว่าจะเชิญเฉพาะพรรคการเมืองที่เสนอความเห็นตอบกลับมายังคณะกรรมาธิการยกร่างฯ ซึ่งคาดว่าจะไม่เกิน ๓๐ พรรค ซึ่งควรเชิญกลุ่มดังกล่าวมาชี้แจง โดยให้เวลาแต่ละพรรคการเมืองในการชี้แจงพรรคละประมาณ ๑๕ - ๒๐ นาที ใช้เวลารวมประมาณ ๖ ชั่วโมง โดยอาจกำหนดให้พรรคการเมืองต่างๆ มาชี้แจงในวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๘ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะตอบสนองทุกพรรคการเมืองได้

ประธานกรรมาธิการกล่าวว่า ควรเชิญเฉพาะพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ผ่านมา ส่วนพรรคการเมืองขนาดเล็กหรือพรรคการเมืองที่ไม่มีสมาชิกได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อาจจัดสัมมนาอีกครั้งจะมีความเหมาะสมมากกว่า

สำหรับเวลาในการพิจารณาคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญรายมาตรา กำหนดเริ่มตั้งแต่วันที่ ๗ มิถุนายน ถึงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๘ มีเวลาในการดำเนินงานรวม ๔๐ วัน ซึ่งการพิจารณาในช่วงนี้ไม่ควรเกิดข้อผิดพลาดใดๆ ทั้งสิ้น แต่ประเด็นที่สำคัญอาจกระทบต่อคณะกรรมาธิการยกร่างฯ ในการจัดทำรายงานเสนอต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เนื่องจากข้อบังคับการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ กำหนดให้คณะกรรมาธิการยกร่างฯ ต้องระบุรายละเอียดประเด็นที่แก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญมีการแก้ไขอย่างไรบ้าง เหตุผลของการแก้ไขและมีมติของคณะกรรมาธิการ โดยคณะกรรมาธิการยกร่างฯ มีเวลาในการตรวจทานความถูกต้องของรายงานและร่างรัฐธรรมนูญก่อนเสนอสภาปฏิรูปแห่งชาติ ตั้งแต่วันที่ ๑๗ - ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ดังนั้น ขอให้นางกาญจนาภรณ์ ลีวีโรจน์ เลขานุการกรรมาธิการ จัดทำตารางเวลาการ

ทำงานว่าในแต่ละวันว่าคณะกรรมการการยก ร่างฯ ต้องพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญในแต่ละวันต้องได้ที่มาตรา เพื่อให้ทันระยะเวลาที่กำหนด โดยในช่วงระหว่างวันที่ ๒๒ มิถุนายน ถึงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๘ คณะกรรมการการยก ร่างฯ จะประชุมนอกสถานที่ ณ สวนสนประดิพัทธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประเด็นที่มีความสำคัญอีกประเด็นคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๗ วรรคสองบัญญัติว่า “เมื่อคณะกรรมการการยก ร่างรัฐธรรมนูญได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่งแล้วให้เสนอร่างรัฐธรรมนูญต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญนั้นทั้งฉบับ โดยสภาปฏิรูปแห่งชาติต้องมีมติภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับร่างรัฐธรรมนูญจากคณะกรรมการการยก ร่างรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ สภาปฏิรูปแห่งชาติจะแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความของร่างรัฐธรรมนูญนั้นมิได้ เว้นแต่เป็นข้อผิดพลาดที่มีใช้สาระสำคัญ และคณะกรรมการการยก ร่างรัฐธรรมนูญเห็นชอบด้วยการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น หรือเป็นกรณีที่คณะกรรมการการยก ร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่าจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สมบูรณ์ขึ้น” ซึ่งในมาตรา ๓๗ วรรคสอง บัญญัติชัดเจนว่าสภาปฏิรูปแห่งชาติไม่สามารถแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญได้ เว้นแต่เป็นการแก้ไขข้อผิดพลาดที่ไม่ใช้สาระสำคัญ และคณะกรรมการการยก ร่างรัฐธรรมนูญเห็นชอบด้วยการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น

สำหรับระยะเวลาที่กำหนดให้สภาปฏิรูปแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญนั้นทั้งฉบับ โดยสภาปฏิรูปแห่งชาติต้องมีมติภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับร่างรัฐธรรมนูญจากคณะกรรมการการยก ร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อพิจารณาประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยที่ผ่านมา การลงมติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญจะเว้นช่วงเวลาไว้สิบห้าวันก่อนการลงมติ แต่ข้อบังคับการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑๒๐ วรรคสอง กำหนดว่า “ในการพิจารณาของสภาให้สมาชิกอภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือที่สมาชิกยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติม ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมสภาจะลงมติเป็นอย่างอื่น” ซึ่งเป็นหลักการที่กำหนดขึ้นเหมือนกับกระบวนการพิจารณาวาระสองการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งหากใช้เวลาในการพิจารณารูปแบบดังกล่าวต้องใช้เวลามากกว่า ๑๕ วัน ดังนั้น ประเด็นดังกล่าวคณะกรรมการการยก ร่างฯ ไม่ควรหยิบยกเป็นประเด็นขึ้นซึ่งอาจเกิดข้อโต้แย้งจากสมาชิก สปช. โดยเห็นว่าประเด็นดังกล่าวอาจต้องมีการวินิจฉัยชี้ขาดโดยองค์กรภายนอกที่ไม่ใช่สภาปฏิรูปแห่งชาติและคณะกรรมการการยก ร่างฯ

กรรมการแสดงความเห็น ดังนี้

- ประเด็นที่ประธานกรรมการการยก ขึ้นหาหรือกรณีการเกิดข้อผิดพลาดในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญร่างแรกนั้น สมาชิก สปช. บางคนกำลังขยายผล ซึ่งเห็นว่าการผิดพลาดดังกล่าวเป็นข้อผิดพลาดเล็กน้อยไม่ใช่ข้อผิดพลาดในสาระสำคัญ

- ตั้งข้อสังเกตความในมาตรา ๓๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ คำว่า “...หรือเป็นกรณีที่คณะกรรมการการยก ร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่าจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สมบูรณ์ขึ้น” ซึ่งเห็นว่า สมาชิก สปช. สามารถแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญได้ในทุกประเด็น ไม่ใช่เฉพาะการแก้ไขเล็กน้อย เพื่อให้ร่างรัฐธรรมนูญสมบูรณ์ขึ้น

- ความในมาตรา ๓๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มีความหมายได้ว่า การแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญของสภาปฏิรูปแห่งชาติไม่ได้ห้ามเฉพาะการแก้ไขถ้อยคำเท่านั้น แต่สามารถแก้ไขประเด็นอื่นที่ไม่ใช่สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญได้ด้วย

ประธานกรรมการธิการกล่าวว่า ความในวรรคสองของมาตรา ๓๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ กำหนดเงื่อนไขไว้สองประการ

เงื่อนไขข้อที่หนึ่ง เว้นแต่เป็นข้อผิดพลาดที่ไม่ใช่สาระสำคัญ

เงื่อนไขข้อที่สอง คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น หรือเป็นกรณีที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่าจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สมบูรณ์ขึ้น

ส่วนคำว่า “เพื่อให้สมบูรณ์ขึ้น” เช่น ไม่ได้กล่าวอ้างมาตราที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น คณะกรรมการยกร่างฯ แก้ไขเพื่อให้สมบูรณ์ได้ แต่การแก้ไขดังกล่าวต้องไม่เป็นการแก้ไขหลักการหรือสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญในเรื่องนั้นๆ

กรรมการแสดงความเห็น ดังนี้

- ในประเด็นดังกล่าวสมาชิก สปช. ได้หยิบยกขึ้นหารือกันอย่างมากกว่าสมาชิก สปช. สามารถอภิปรายเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญได้หรือไม่

- ตั้งข้อสังเกตการอธิบายร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการยกร่างฯ ในเวทีเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญต่อประชาชน ควรอธิบายโดยใช้ร่างรัฐธรรมนูญร่างแรกใช้หรือไม่ เนื่องจากกระบวนการหลังจากนี้เมื่อคณะกรรมการยกร่างฯ พิจารณาคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแล้วอาจมีการแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การอธิบายร่างรัฐธรรมนูญในเวทีต่างๆ ก่อนมีการแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญจะทำให้ประชาชนเกิดความสับสนหรือไม่

- ในการอธิบายร่างรัฐธรรมนูญ ควรอธิบายว่าร่างรัฐธรรมนูญที่นำเสนอเพื่อรับฟังความเห็นเป็นร่างรัฐธรรมนูญร่างแรก ที่อาจมีการแก้ไขเพิ่มเติมรายละเอียดในบางมาตราเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น แต่ไม่ใช่การแก้ไขหลักการใหญ่ที่คณะกรรมการยกร่างฯ ได้กำหนดในร่างรัฐธรรมนูญ

- การอธิบายในเรื่องการแก้ไขปรับปรุงร่างรัฐธรรมนูญควรอยู่บนหลักการเดียวกันว่า ไม่เป็นการแก้ไขหลักการสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งการอธิบายลักษณะดังกล่าวอาจมีประเด็นถกเถียงจากฝ่ายต่างๆ ว่าหลักการสำคัญที่ไม่แก้ไขคืออะไร ดังนั้น ในการอธิบายควรชัดเจนว่าการแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญอาจเป็นการแก้ไขในบางส่วนแต่ไม่ใช่การแก้ไขหลักการที่กำหนดในร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการยกร่างฯ รวมทั้งต้องยืนยันว่าร่างรัฐธรรมนูญที่นำไปรับฟังความเห็นเป็นเพียงร่างแรกที่ยังมีการปรับปรุงแก้ไขได้ ดังนั้น ควรอธิบายหลักการบางเรื่องให้เห็นว่ามีเหมาะสมแต่ไม่ควรอธิบายหลักการที่มีผู้โต้แย้งความเห็นจะยิ่งเกิดประเด็นข้อโต้แย้งมากขึ้น

- ตั้งข้อสังเกต กระบวนการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญอาจสร้างความสับสนให้แก่ประชาชนต่อร่างรัฐธรรมนูญและสมาชิก สปช. ที่อาจเข้าใจผิดว่าคณะกรรมการยกร่างฯ จะไม่มีการแก้ไขตามคำขอแก้ไขเพิ่มเติมของสมาชิก สปช. ดังนั้น ควรชะลอกระบวนการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญออกไปก่อน

- ร่างรัฐธรรมนูญที่นำไปเผยแพร่เป็นร่างรัฐธรรมนูญฉบับเสนอสภาปฏิรูปตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง เพื่อให้ สปช. ได้พิจารณาและเสนอคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ จากนั้นจึงจะเข้าสู่กระบวนการพิจารณาตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดในรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ส่วนการแก้ไขหรือไม่แก้ไข ร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการยกร่างฯ ต้องพิจารณาเหตุผลในคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฯ ว่ามีเหตุผลมากน้อยเพียงใด ดังนั้น การเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญร่างแรกไม่มีปัญหาในทางปฏิบัติ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

๔.๑ พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช ที่ปรึกษากรรมการและโฆษกกรรมการทหารเรือที่ประชุมเรื่องการบริจาคเงินสมทบทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติแผ่นดินไหวในสหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล โดยสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติจะถูกหักเงินเพื่อบริจาคในเบื้องต้นจำนวน ๒,๐๐๐ บาท กรรมการควรบริจาคเพิ่มเติมอีกจำนวน ๑,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงินบริจาค ๓,๐๐๐ บาท ซึ่งกรมสรรพากรแจ้งว่าผู้บริจาคเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติแผ่นดินไหวในสหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล สามารถนำใบเสร็จรับเงินการบริจาคมดังกล่าวไปหักลดหย่อนภาษีอากรได้ แต่จะต้องบริจาคเงินให้แก่หน่วยงานหรือองค์กรที่เป็นนิติบุคคล โดยฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการต้องประสานกับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรให้ออกใบเสร็จรับเงินการบริจาคมดังกล่าวให้แก่กรรมการ

ที่ประชุมเห็นว่า หากกรรมการท่านใด ประสงค์จะบริจาคเงินหรือบริจาคเพิ่มเติมเกินกว่า ๒,๐๐๐ บาท ให้แจ้งฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ

ว่าที่เรื่อตรี ยุทธนา สำเภาเงิน ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการ ชี้แจงว่า กรณีการบริจาคเงินสมทบทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติแผ่นดินไหวในสหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติทุกท่านจะถูกหักเงินเพื่อบริจาคในเบื้องต้นจำนวน ๒,๐๐๐ บาท ในส่วนกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติท่านใดประสงค์จะบริจาคเพิ่มเติมสามารถแจ้งความจำนงค์ได้ที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๑ หรือนำเงินมอบให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการรวบรวมเพื่อบริจาคได้ โดยฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจะประสานงานเรื่องใบเสร็จรับเงินการบริจาคมต่อไป

๔.๒ นายไพบุลย์ นิติตะวัน กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างพระราชบัญญัติสภาตรวจสอบภาคพลเมือง เสนอรายชื่ออนุกรรมการ ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบ ดังนี้

(๑) รองศาสตราจารย์นริวรรณ จินตกานนท์	เป็นที่ปรึกษาอนุกรรมการ
(๒) นางสาวสมสุข บุญยะปัญญา	เป็นที่ปรึกษาอนุกรรมการ
(๓) พลโท ฐิติวัจน์ กำลิ่งเอก	เป็นรองประธานอนุกรรมการ
(๔) นายวิชัย ทิตตภักดี	เป็นรองประธานอนุกรรมการ
(๕) นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา	เป็นอนุกรรมการ
(๖) นางฉวีลวดี บุรีกุล	เป็นอนุกรรมการ
(๗) นายธวัช สุวตมิกุล	เป็นอนุกรรมการ

(๘) ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิรันดร์ พันทรกิจ	เป็นอนุกรรมการ
(๙) นายสิระ เจนจาคะ	เป็นอนุกรรมการ
(๑๐) นายธีระศักดิ์ วิศิษฐ์อินทรามาส	เป็นอนุกรรมการ
(๑๑) นายดุชฎี พรสุขสวัสดิ์	เป็นอนุกรรมการ
(๑๒) รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศระชัย	เป็นอนุกรรมการ
(๑๓) นายตรัณ ขมะวรรณ	เป็นอนุกรรมการ
(๑๔) นายประเสริฐ ภู่งษ์	เป็นอนุกรรมการ
(๑๕) นายนิพนธ์ ธรรมศรี	เป็นอนุกรรมการ
(๑๖) นายสุรชัย งามจิตต์เอื้อ	เป็นอนุกรรมการ
(๑๗) นายอภิชัย น้อยอ่อนแสน	เป็นเลขานุการอนุกรรมการ
(๑๘) นางสาวพรภิวรรณ ชีวะเสริมส่ง	เป็นผู้ช่วยเลขานุการอนุกรรมการ

๔.๓ นายบัณฑิต เศรษฐศิโรตม์ กรรมการ ซึ่งได้รับมอบหมายจาก ศาสตราจารย์สุจิต บุญบงการ รองประธานกรรมการ คนที่สาม ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ ให้เสนอรายชื่ออนุกรรมการ ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบ ดังนี้

(๑) พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	เป็นอนุกรรมการ
(๒) นายกฤต ไกรจิตติ	เป็นอนุกรรมการ
(๓) นายคำณูณ สิทธิสมาน	เป็นอนุกรรมการ
(๔) นายเจษฎ์ โทณะวณิก	เป็นอนุกรรมการ
(๕) นางสาวสุภัทรา นาคะผิว	เป็นอนุกรรมการ
(๖) นายบัณฑิต เศรษฐศิโรตม์	เป็นอนุกรรมการ
(๗) นายธนา เวสโกสิทธิ์	เป็นอนุกรรมการ
(๘) นายวุฒิชัย ดวงรัตน์	เป็นอนุกรรมการ
(๙) รองศาสตราจารย์จักรกฤษณ์ ควরণ	เป็นอนุกรรมการ
(๑๐) นางณัฐนันท์ อัครเลิศศักดิ์	เป็นอนุกรรมการ

๔.๔ นายบัณฑิต เศรษฐศิโรตม์ กรรมการ ซึ่งได้รับมอบหมายจาก ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิชุมชน ให้เสนอรายชื่ออนุกรรมการ ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบ ดังนี้

(๑) นายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ	เป็นที่ปรึกษาอนุกรรมการ
(๒) นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์	เป็นอนุกรรมการ
(๓) นางสาวสมสุข บุญยะปัญญา	เป็นอนุกรรมการ
(๔) นายเจษฎ์ โทณะวณิก	เป็นอนุกรรมการ
(๕) นายบัณฑิต เศรษฐศิโรตม์	เป็นอนุกรรมการ

(๖) นางทิมมพร กองสอน	เป็นอนุกรรมการ
(๗) นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ	เป็นอนุกรรมการ
(๘) นายไพสิฐ พาณิชกุล	เป็นอนุกรรมการ
(๙) นางวณี ปิ่นประทีป	เป็นอนุกรรมการ
(๑๐) ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติศักดิ์ ปรกติ	เป็นอนุกรรมการ
(๑๑) นางสาวอัจฉรา ชินนิยมพาณิชย์	เป็นอนุกรรมการ
(๑๒) นางปรีดา คงแป้น	เป็นอนุกรรมการ
(๑๓) นายพล โอดิเชา	เป็นอนุกรรมการ
(๑๔) นายเดโช ไชยทัพ	เป็นอนุกรรมการ
(๑๕) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	
(๑๖) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	

๔.๕ รองศาสตราจารย์นริวรรณ จินตกานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สี่ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการประเมินผลแห่งชาติ เสนอรายชื่ออนุกรรมการ ๖ ประชุมมีมติเห็นชอบ ดังนี้

(๑) นายปรกรณ์ ปรียากร	เป็นรองประธานอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๒) นายเขมทัต สุคนธสิงห์	เป็นรองประธานอนุกรรมการ คนที่สอง
(๓) ศาสตราจารย์สุจิต บุญบงการ	เป็นที่ปรึกษาอนุกรรมการ
(๔) ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลากเจริญทรัพย์	เป็นที่ปรึกษาอนุกรรมการ
(๕) ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ	เป็นที่ปรึกษาอนุกรรมการ
(๖) นายไพบูลย์ นิติตะวัน	เป็นที่ปรึกษาอนุกรรมการ
(๗) นายคำนุณ สิทธิสมาน	เป็นที่ปรึกษาอนุกรรมการ
(๘) นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	เป็นที่ปรึกษาอนุกรรมการ
(๙) นางฉวีลวดี บุรีกุล	เป็นอนุกรรมการ
(๑๐) นายธวัช สุวุฒิกุล	เป็นอนุกรรมการ
(๑๑) นางเบญจวรรณ สร้างนิทร	เป็นอนุกรรมการ
(๑๒) นายชิงชัย หาญเจนลักษณ์	เป็นอนุกรรมการ
(๑๓) นางสาวอนันต์ลดา โชติมงคล	เป็นอนุกรรมการ
(๑๔) พลอากาศเอก เจษฎา วิจารณ์	เป็นอนุกรรมการ
(๑๕) ศาสตราจารย์อุดม ทুমโฆสิต	เป็นอนุกรรมการ
(๑๖) นายวันชัย สอนศิริ	เป็นอนุกรรมการ
(๑๗) พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์	เป็นอนุกรรมการ
(๑๘) นางศิริสา ไชยหมาน	เป็นอนุกรรมการ

๔.๖ นายปรีชา วัชรากัย รองประธานกรรมการ คนที่ห้า ในฐานะประธานอนุกรรมการ ยกร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการอิสระว่าด้วยค่าตอบแทนบุคลากรของรัฐ เสนอรายชื่ออนุกรรมการ ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบ ดังนี้

(๑) นายสีมา สีมานันท์	เป็นอนุกรรมการ
(๒) นายสมภพ อมาตยกุล	เป็นอนุกรรมการ
(๓) นายเชมทัต สุคนธสิงห์	เป็นอนุกรรมการ
(๔) นายนนทิกร กาญจนะจิตรา	เป็นอนุกรรมการ
(๕) นางศรีพนม บุณนาค	เป็นอนุกรรมการ
(๖) นายมนัส แจ่มเวหา	เป็นอนุกรรมการ
(๗) นางสาวอรนุช ไวนุสิทธิ์	เป็นอนุกรรมการ
(๘) นายนพดล เกริกฤกษ์	เป็นอนุกรรมการ
(๙) นายรณภพ ปัทมะดิษ	เป็นอนุกรรมการ
(๑๐) นายสุวัฒน์ เอื้อเพื่อ	เป็นเลขานุการอนุกรรมการ
(๑๑) นางสาวอลินี ณะวัฒน์สัจจะเสรี	เป็นผู้ช่วยเลขานุการอนุกรรมการ

๔.๗ นายปรีชา วัชรากัย รองประธานกรรมการ คนที่ห้า ในฐานะประธานอนุกรรมการ ยกร่าง พระราชบัญญัติเสรีภาพในการรวมกลุ่มของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เสนอรายชื่ออนุกรรมการ ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบ ดังนี้

(๑) ศาสตราจารย์พิเศษประสพสุข บุญเดช	เป็นประธานที่ปรึกษาอนุกรรมการ
(๒) พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ	เป็นที่ปรึกษาอนุกรรมการ
(๓) พลโท นคร สุขประเสริฐ	เป็นที่ปรึกษาอนุกรรมการ
(๔) นายสีมา สีมานันท์	เป็นอนุกรรมการ
(๕) นายสมภพ อมาตยกุล	เป็นอนุกรรมการ
(๖) นายนนทิกร กาญจนะจิตรา	เป็นอนุกรรมการ
(๗) นายพงษ์อาจ ตรีกิจวัฒน์กุล	เป็นอนุกรรมการ
(๘) นายจาดูร อภิชาติบุตร	เป็นอนุกรรมการ
(๙) นายผดุงศักดิ์ เทพหัสติน ฦ อยุธยา	เป็นอนุกรรมการ
(๑๐) นายนพดล เกริกฤกษ์	เป็นอนุกรรมการ
(๑๑) นายรณภพ ปัทมะดิษ	เป็นอนุกรรมการ
(๑๒) นายสุวัฒน์ เอื้อเพื่อ	เป็นเลขานุการอนุกรรมการ

๔.๘ รองศาสตราจารย์นริวรรณ จินตกานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สี่ หรือที่ประชุมกรณี ในช่วงที่ไม่มีการประชุมคณะกรรมการฯ หากประธานอนุกรรมการจะเสนอรายชื่อบุคคลเพื่อตั้ง เป็นอนุกรรมการเพิ่มเติม ขอให้ที่ประชุมมีมติอนุมัติในหลักการให้ประธานอนุกรรมการแจ้งต่อประธาน

กรรมการเพื่อแต่งตั้งแล้วจึงแจ้งที่ประชุมรับทราบในภายหลัง ซึ่งในประเด็นดังกล่าวที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบ

๔.๙ ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมครั้งต่อไปในวันศุกร์ที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๘ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๕.๕๓ นาฬิกา

นายณพนธ์ ชูสีจันทร์

นิติกรปฏิบัติการ

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการ ๒

ผู้ตรวจบันทึกการประชุม

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์